

Utviklingen av antall medlemmer i Den norske kirke

Sammendrag

Antall medlemmer i Den norske kirke har sunket svakt de siste årene. Imidlertid har andel av medlemmer og tilhørige i befolkningen gått betydelig ned. Medlemsandelen har sunket i alle bispedømmer, mest i Borg og Oslo. Den viktigste årsaken til nedgangen i antall medlemmer, er at færre barna blir døpt. Antall utmeldinger øker svakt, men utgjør relativt få personer. Den store innvandringen siden 2005 har medført at medlemsandelen har sunket nesten dobbelt så raskt som hvis innvandrere hadde vært holdt utenfor beregningene. Få innvandrere melder seg inn i Den norske kirke og døver sine barn.

Rapporten presenterer en framskrivning av antall – og andel – medlemmer i Den norske kirke fra 2019 til 2039. Vi finner at den mest plausible forutsetningen er å la medlemsandelene synke i samme prosentvise takt som i 2011-2018, som innebærer en svak avflating over tid. Dette medfører at medlemsandelen synke fra 70 prosent i 2018 til 52 prosent i 2039. Uten innvandring ville andelen ha sunket fra 85 til 75 prosent i 2039.

De framskrevne medlemsandelene anvendes på Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger for perioden 2018-2040. Ved bruk av SSBs hovedalternativ (MMMM), vil antall medlemmer fortsette å synke svakt, fra 3,7 mill. i 2018 til 3,2 mill. 2039. Ifølge lavtentaivet (LLML), vil medlemstallet bli 3,0 mill. i 2039. Uten innvandrere vil medlemstallet synke noe mindre, til 3,4 mill.

Det spiller imidlertid en rolle hvilket nivå eller enhet framskrivningene gjøres for, for eksempel for hvert bispedømme eller for hele landet under ett. Spesielt er det viktig at beregningene tar hensyn befolkningens og medlemmenes aldersstruktur. Da vil medlemstallet «bare» synke til 3,3 mill. i 2039. Dette kommer av at befolkningen blir eldre og eldre og at medlemsandelene er høyest blant de eldste. Det betyr også litt om beregningene gjøres separat for hvert kjønn, da det er flere kvinner enn menn blant de eldste og dessuten at medlemsandelene er litt høyere for kvinner enn for menn i yngre aldre. Det har liten betydning om vi beregner utviklingen i hvert bispedømme for seg, på tross av at befolkningsveksten stort sett er høyest i de bispedømmene som har de laveste medlemsandelene.

På grunn av befolknings- og medlemsutviklingen vil spesielt Oslo få en synkende andel av landets kirkemedlemmer, mens de andre bispedømmene vil få omtrent den samme eller svakt økende andelen.

Innledning¹

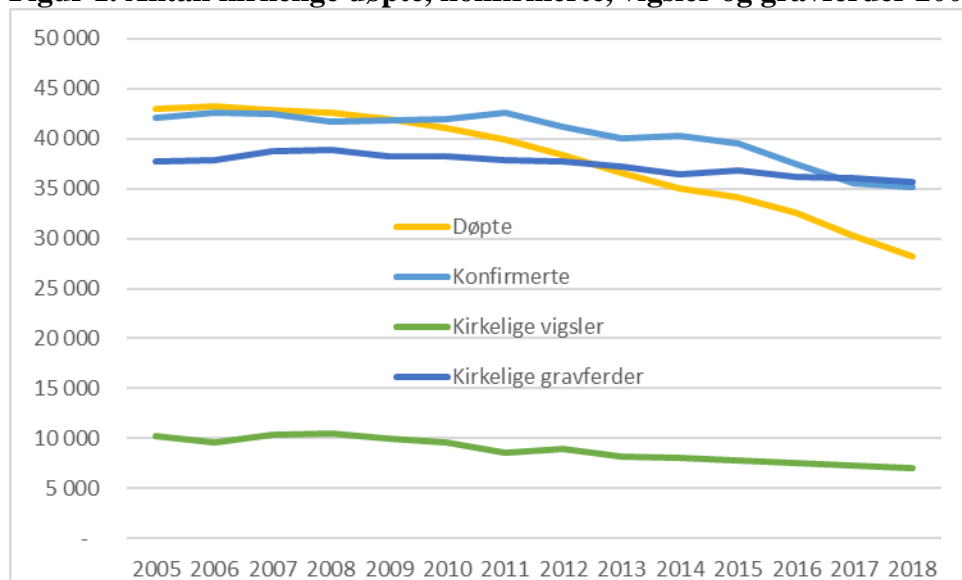
På oppdrag av Kirkerådet har jeg laget en analyse og framskrivning av antall medlemmer av Den norske kirke. Arbeidet er en oppfølging av en studie i 2014 av medlemsutviklingen i Borg bispe-

¹ Jeg takker Ivar Bjørnøy Lalim i Kirkerådet for data, kommentarer og godt samarbeid.

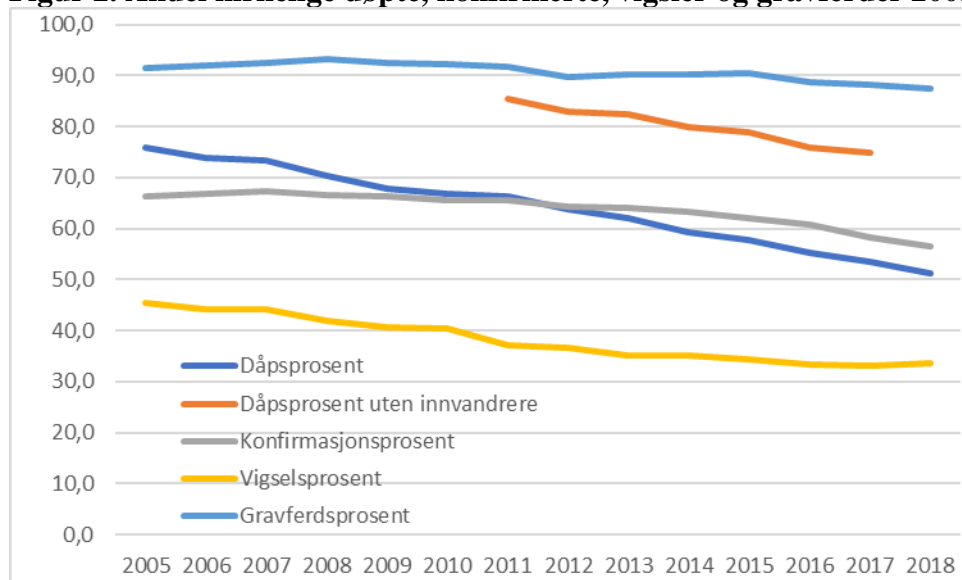
dømme.² Herved legges det fram en foreløpig rapport om dette for alle bispedømmene og for hele landet.

Bakgrunnen for henvendelsen er kirkens bekymring for synkende oppslutning. Denne viser seg spesielt i deltakelsen i de kirkelige handlinger dåp, konfirmasjon og vielse. Fra 2005 til 2018 gikk antall døpte ned med 35 prosent, konfirmasjoner ned med 16 prosent og vielser ned med 31 prosent, se figur 1. I 2018 var det bare 51 prosent av fødte som ble døpt, 56 prosent av 15-åringene som ble konfirmert og 34 prosent av de nylig gifte som ble viet i Den norske kirke, se figur 2.

Figur 1. Antall kirkelige døpte, konfirmerte, vigslere og gravferder 2005-2018

Figur 2. Andel kirkelige døpte, konfirmerte, vigslere og gravferder 2005-2018

Antall medlemmer har vært ganske stabilt, kun med en nedgang på 6 prosent siden 2005. Men dersom nedgangen i dåp fortsetter, vil dette etter hvert gi seg utslag i færre medlemmer. Spørsmålet er hvor mye og raskt dette vil påvirke medlemstallet. Dessuten vil demografiske faktorer spille inn,

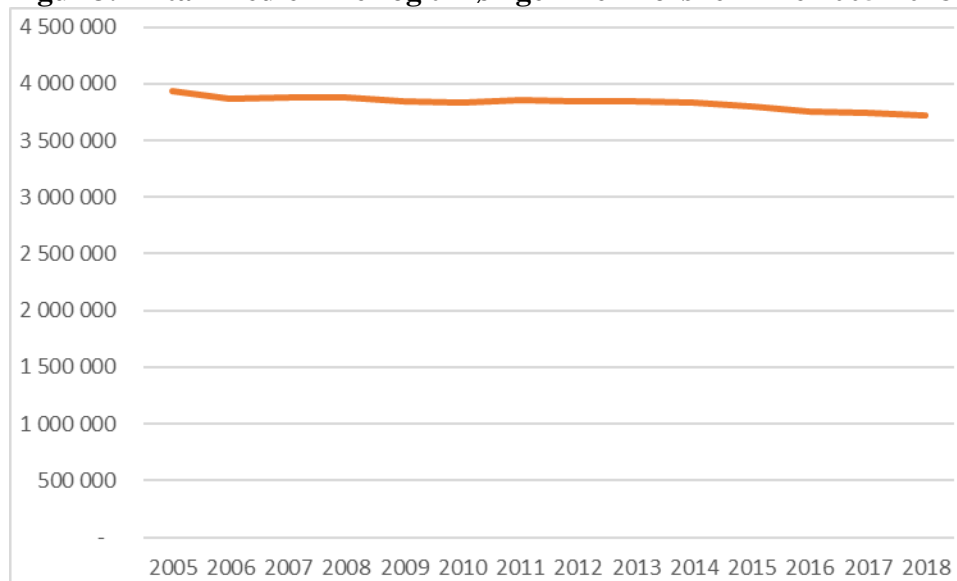
² «Utviklingen av antall medlemmer i Den norske kirke i Borg bispedømme», 29. mai 2014.

spesielt synkende fødselstall, høy innvandring, en aldrende befolkning og en stadig større konsentrasjon av befolkningen rundt de største byene, spesielt på Østlandet.

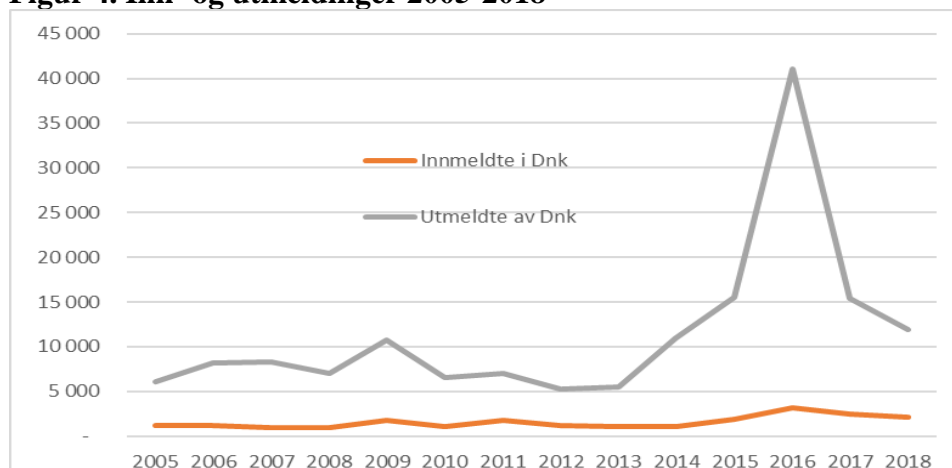
Medlemsutvikling

Antall medlemmer og tilhørige i Den norske kirke (Dnk) har sunket svakt de siste årene, fra 3,9 mill. i 2005 til 3,7 mill. i 2018, se figur 3. Dette har skjedd på tross av økende folketall. Nedgangen skyldes i liten grad utmeldinger, som viser en svakt økende trend, men som fortsatt er beskjeden, se figur 4. Kurven er preget av opprydding i medlemsregisteret, som har pågått over flere år.³

Figur 3. Antall medlemmer og tilhørige i Den norske kirke 2005-2018

Figur 4. Inn- og utmeldinger 2005-2018

Med et svakt fallende medlemstall og et sterkt økende folketall siden 2005, vil medlemsandelen synke. Medlemsandelen beregnes her som antall medlemmer i Den norske kirke i prosent av samlet folke- mengde ved utgangen av året (31.12), som vist i figur 5.⁴ Til medlemstallet regnes tilhørige, dvs.

³ Fra og med 2011 er tall for uoppgitt bispedømme tatt med (bosatt i Norge). Tallene inkluderer ikke medlemmer bosatt i utlandet.

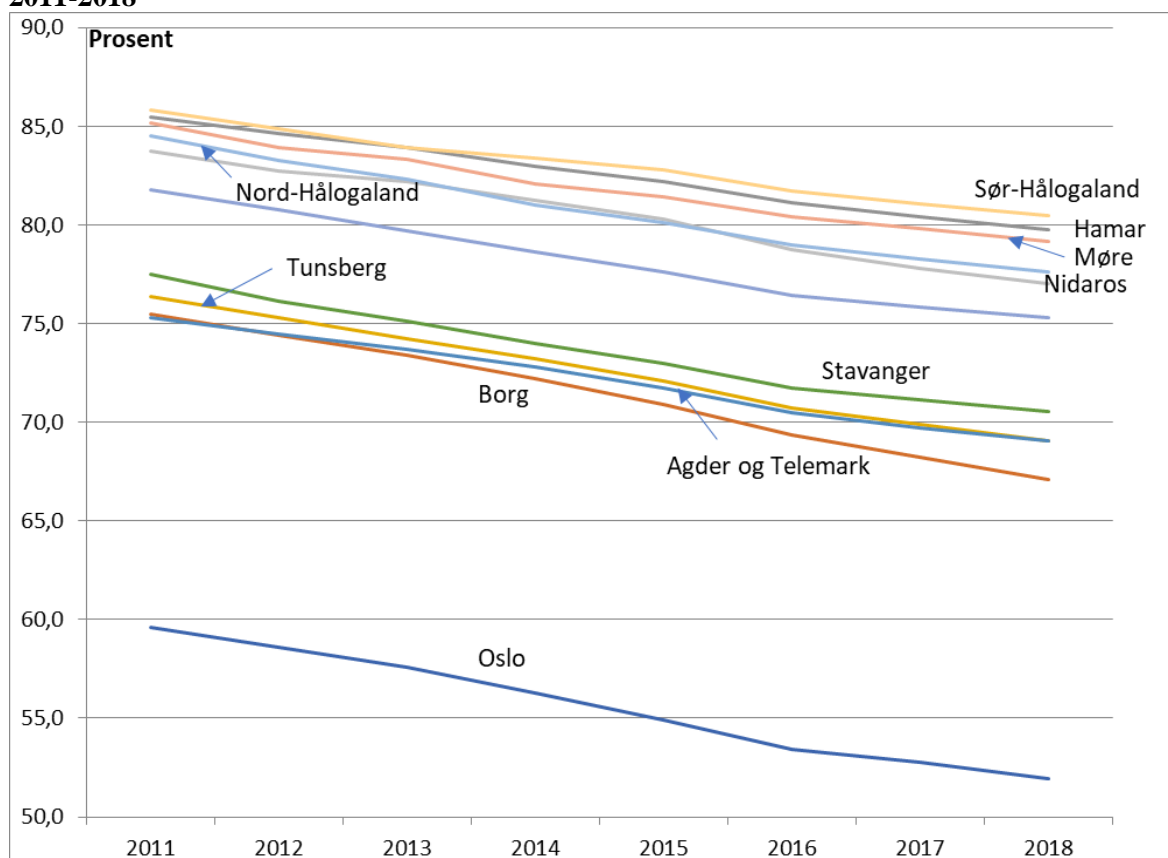
⁴ Kirkerådet oppgir medlemstallet ved slutten av året, dvs. 31.12, mens SSB oppgir folketallet ved begynnelsen av året, dvs. 1.1. Medlemsandelene for bispedømmene og kommunene, for f.eks. 2018, er beregnet som antall medlemmer per 31.12.2018 dividert på folkemengden per 1.1.2019. Andelene multipliseres med 100 for å få prosenttall, som er litt

udøpte barn (under 18 år) av foreldre som er medlemmer (en eller begge). Når vi ser på utviklingen hittil, vil vi konsentrere oss om perioden 2011-2018, som har best datakvalitet etter opprydding i registrene, ifølge Kirkerådet.

Andelen av befolkningen som er medlemmer av Den norske kirke i hele landet, har sunket fra 94 prosent i 1970 (Taule 2014) og videre til 85 prosent i 2005 og 70 prosent i 2018, se figur 5. (Tallene for hele landet ligger mellom tallene for Tunsberg og Stavanger bispedømmer.) Medlemsandelen har sunket i samtlige bispedømmer. I perioden 2011-2018 sank den mest i Oslo (1,9 prosent per år) og i Borg (1,7 prosent per år), og minst i Sør-Hålogaland (0,9 prosent per år), Møre og Hamar (1 prosent per år).

Medlemsandelen er klart lavest i Oslo bispedømme, der bare litt over halvparten av befolkningen var medlemmer av Den norske kirke i 2018. Vi vil drøfte de mulige årsakene til dette siden.

Figur 5. Andel medlemmer og tilhørige i Den norske kirke i bispedømmene i prosent av folkemengden 2011-2018⁵

lettere å tolke. Analysen har vist at det er noen svakheter i datamaterialet. F.eks. stemmer ikke de oppgitte sumtall for 2012-2014 med det vi får ved å summere medlemstallene over alle aldre, men forskjellene er små. Et annet tegn på dataproblemer er at medlemsandelen er større enn 100 prosent for noen aldersgrupper, spesielt over 90 år(?). Dette kan imidlertid også skyldes at noen eldre personer er døde, men fortsatt sto registrert som medlemmer ved slutten av året. (?)

⁵ Figuren gir kanskje et litt for dramatiske inntrykk av utviklingen, da vi har valgt å ikke la skalaen begynne på 0, som er det som vanligvis gjøres. Dette er gjort for å kunne skille de forskjellige bispedømmene fra hverandre. Det samme er gjort for flere andre figurer.

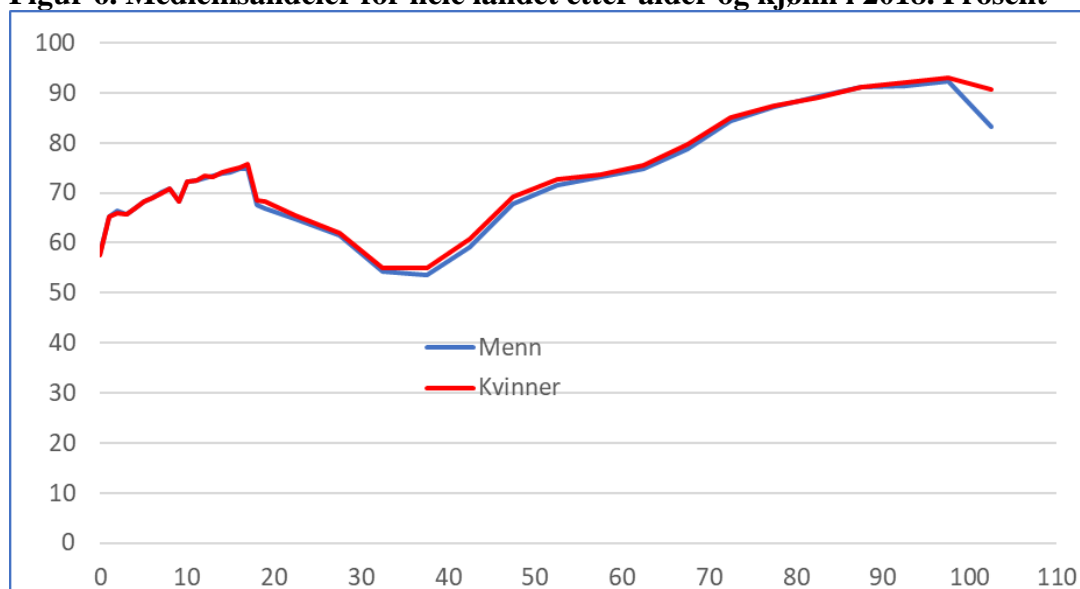
Medlemsandeler etter alder og kjønn

For framskrivning av antall medlemmer er det nyttig å se på alders- og kjønnsmonsteret. Figur 6 viser medlemsandeler etter alder og kjønn for hele landet for 2018. Det er store variasjoner med alderen. Andelen faller sterkt fra 17 til rundt 35 år, for deretter å øke.

Det brå fallet i medlemsandel fra 17 til 18 år, skyldes at tilhørige under 18 år regnes som medlemmer. De tilhørige er som nevnt udøpte barn av foreldre der minst én er medlem av Den norske kirke.⁶ Dette fører til inflaterte medlemsandeler for personer under 18 år, da en del av dem aldri døpes og blir medlemmer. Vi kunne ha beregnet medlemsandeler uten å ta med de tilhørige, men da ville ikke andelen bli konsistente med de som publiseres ellers. Når de udøpte barna fyller 18 år, regnes de ikke lenger som kirkemedlemmer.

Medlemsandelen er litt høyere for kvinner enn for menn, men det er små forskjeller. Forskjellen er størst rundt 20 år, som trolig skyldes at menn melder seg ut av kirken i litt større grad enn kvinner. Det er også en synlig forskjell i aldrene 35-55 år, som trolig både skyldes utmeldinger og at det er litt flere innvandrede menn enn kvinner i disse aldre.⁷

Figur 6. Medlemsandeler for hele landet etter alder og kjønn i 2018. Prosent

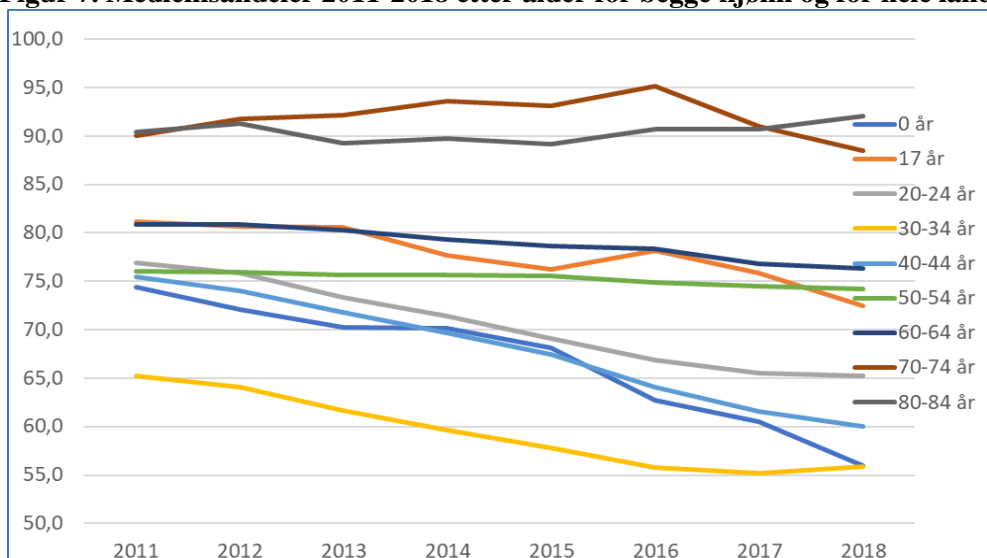
De to profilene er imidlertid så like at vi har valgt å slå sammen menn og kvinner i de fleste av de beregningene som presenteres her.

De siste årene har medlemsandelene sunket i alle aldre, men mest for de yngste (under 40 år) og minst for de eldste (over 70 år), som vist i figur 7. Fra 2011 til 2018 gikk f.eks. andelen ned med 25 prosent for nullåringer og 2 prosent for personer mellom 65 og 75 år. Uregelmessighetene i kurvene skyldes trolig både svakheter i datagrunnlaget, opprydding i medlemsregisteret og tilfeldigheter. Fallet i medlemsandeler forplanter seg oppover i alder etter hvert som tida går. Dette betyr at Dnk får en mindre nedgang i medlemmer framover enn hvis nedgangen hadde vært lik i alle aldre, siden Norges befolkning blir stadig eldre. Vi kan kanskje si at Dnk har en viss nytte av befolkningens aldring.

⁶ Disse barna blir tatt med i grunnlaget for beregning av økonomiske støtte til de enkelte trossamfunn.

⁷ I 2018 var det f.eks. 16 prosent flere menn kvinner i aldersgruppene 16-19 og 45-66 år blant innvandrere og deres norskfødte barn, ifølge tall fra SSBs statistikkbank..

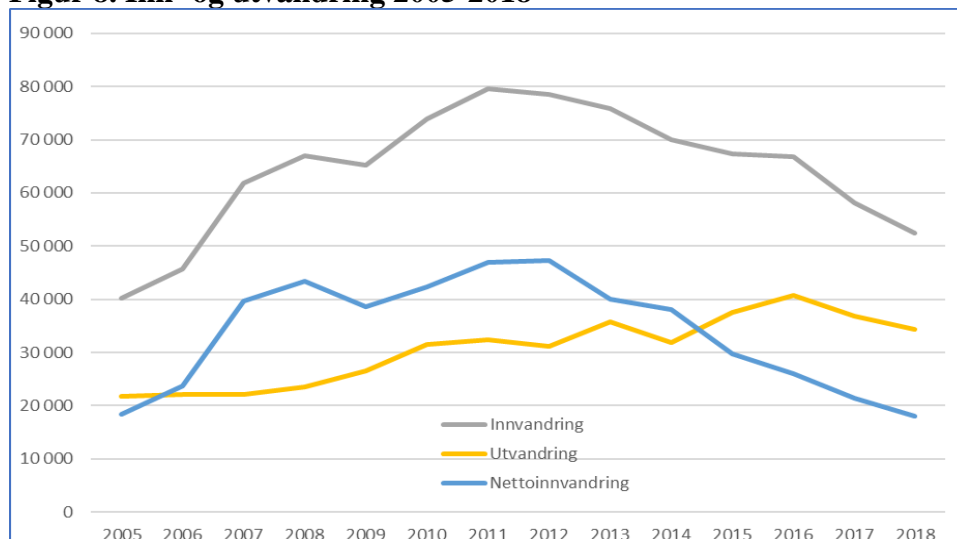
Figur 7. Medlemsandeler 2011-2018 etter alder for begge kjønn og for hele landet. Prosent.

Innvandring

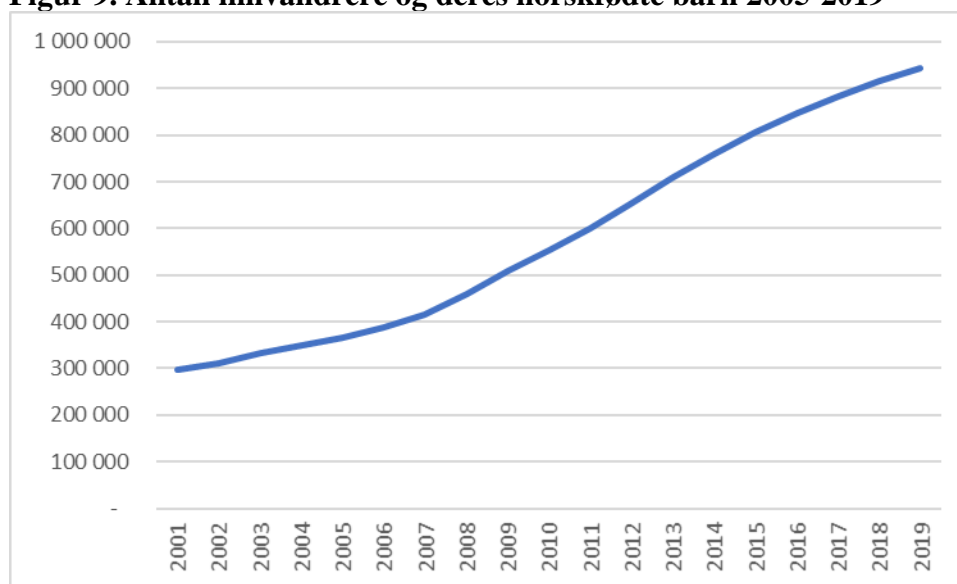
Innvandring preger det norske samfunn mer og mer. Innvandringen skjøt fart i 2005 da EU ble utvidet med en rekke nye medlemsland i Øst-Europa, bl.a. Polen, se figur 8. Dette har ført til en sterk økning av antall personer med innvandringsbakgrunn, se figur 9.⁸ Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre har økt fra 8 prosent i 2005 til 18 prosent i 2019. Dette har medført at det bor stadig flere personer i Norge med tilknytning til andre trossamfunn enn Den norske kirke, som vist figur 10.

Figur 8. Inn- og utvandring 2005-2018

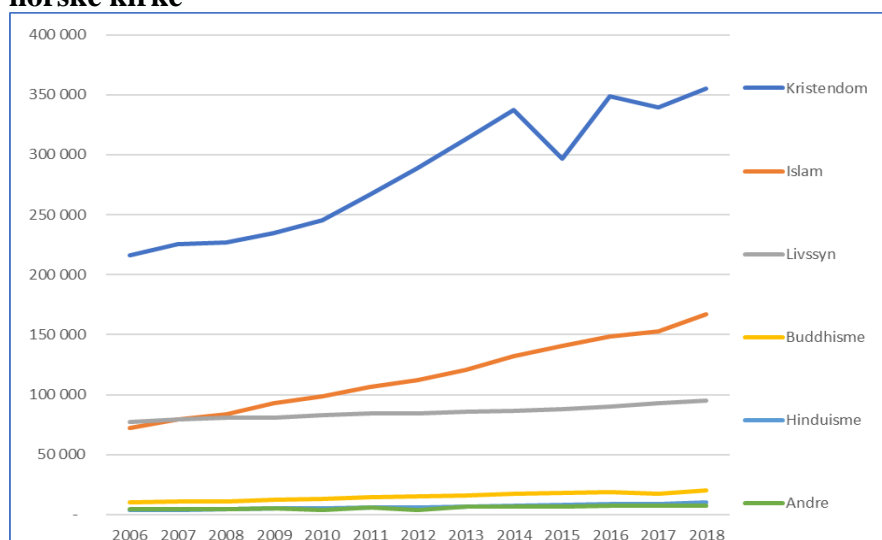
⁸ Med innvandringsbakgrunn mener vi her innvandrere (personer er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre) samt norskfødte med innvandrerforeldre.

Figur 9. Antall innvandrere og deres norskfødte barn 2005-2019

Figur 5 viser at Oslo bispedømme har betydelig lavere medlemsandel enn de andre bispedømmene. Nedgangen er også raskere enn i de andre, med unntak av Borg. En nærliggende forklaring av dette er at Oslo har svært mange innvandrere og andre med bakgrunn fra andre land, inkludert ikke-kristne land. Det er trolig få innvandrere som melder seg inn i Den norske kirke og døver sine barn i den.⁹ Dette er spesielt lite vanlig for innvandrere fra land der befolkningen i overveiende grad er katolsk, muslimsk eller tilhører et annet trossamfunn fjernt fra Dnk. Forutsetningen er kanskje mer tvilsom for innvandrere fra land der den evangelisk-lutherske trosretning står sterkt, med mindre de bor i eller rundt Oslo eller andre byer med svenske, tyske eller andre lutherske kirker i nærheten. Dette vet vi lite om og det bør kanskje undersøkes nærmere. Innvandring fører altså at Norge får et større folketall uten av at Dnk får vesentlig flere medlemmer. (Dvs. at nevneren i medlemsandelen øker mens telleren nesten ikke påvirkes av innvandringen.)

Figur 10. Medlemmer i tros- og livssynssamfunn som mottar offentlig støtte og er utenfor Den norske kirke

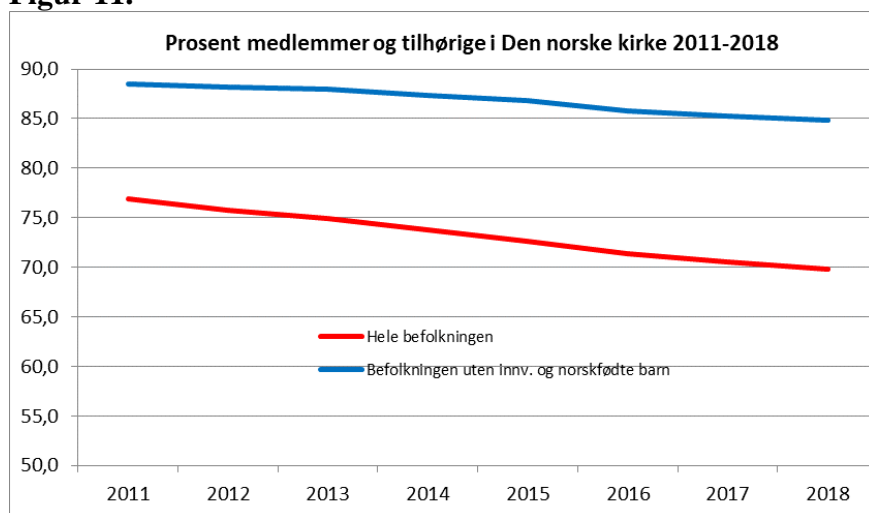
Kilde: Statistikkbanken, SSB

⁹ Det går an å undersøke dette på personnivå ved å koble opplysninger om medlemskap med innvandringsbakgrunn. Det er imidlertid ingen opplysninger på personnivå om medlemskap i andre trossamfunn enn i Dnk. Alle trossamfunn som får offentlig støtte må en gang i året sende inn medlemmenes personnummer til Brønnøysundregistrene. Etter en optelling på fylkesnivå blir imidlertid disse opplysningene slettet av personvern hensyn (opprinnelig etter krav fra det mosaiske samfunn).

Det kan derfor gi et mer realistisk bilde av medlemskapsutviklingen å beregne medlemsandelen i forhold til befolkningen dersom innvandrere ikke tas med i nevneren (og i telleren, som vi imidlertid ikke har tall for). Vi har heller ikke tatt med innvandrernes barn født i Norge, da de fleste barn er tilknyttet samme trossamfunn som foreldrene, i alle fall når de er små. Dersom foreldrene er tilknyttet to forskjellige trossamfunn vil tilknytningen til Dnk variere, spesielt hvis den ene er medlem i Dnk, men her ser vi bare på befolkningen der begge foreldre er innvandrere. Det vil også være mange andre grupper med innvandrerbakgrunn der tilknytningen til Dnk trolig er liten, f.eks. der den ene forelder er født i Norge, mens den andre er innvandrer, men vi tar ikke hensyn til dette i de beregningene som presenteres her.

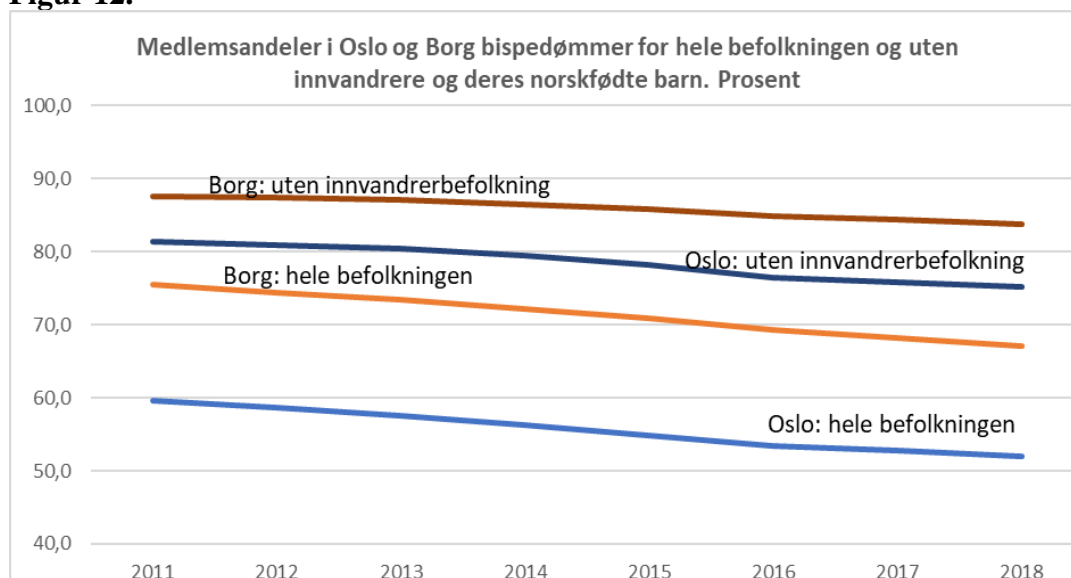
Andelen definert på denne måten er vist i den øverste kurven i figur 11. Den ligger betydelig høyere og har sunket langt mindre enn den førstnevnte andelen, som vises i en nederste kurven. Nedgangen i medlemsandelen for hele befolkningen blir nesten halvert dersom vi ikke regner med innvandrere (fra 7,1 til 3,7 prosentpoeng).

Figur 11.

Mønsteret er det samme for de to bispedømmene med lavest medlemsandeler, Borg og Oslo, som vist i figur 12. Innvandring forklarer altså mye av det lave nivået og den sterke nedgangen i medlemsandeler i disse to bispedømmene – og i de andre.

Figur 12.

Sekularisering

Hva er årsakene til den nedgangen i medlemsandel som ikke skyldes innvandring? Det kan ikke skyldes utmeldinger, da en relativt liten og konstant andel melder seg ut hvert år (mellom 1 og 2 promille), som vist i tabell 1 og figur 1 og 2. Enda færre melder seg *inn* (under 0,5 promille av folkekemengden). Imidlertid er det en klart synkende andel som blir medlemmer ved dåp. Andelen av et fødselskull som blir døpt har sunket fra 75,8 prosent i 2005 til 51,0 prosent i 2018, dvs. nesten 2 prosentpoeng per år.¹⁰ Fallet i dåpsandelen er altså klart sterkere enn fallet i medlemsandelen (figur 5).

Det kan være to grunner til manglende innmelding/dåp, akkurat som det kan være to grunner til utmelding. Den mest opplagte er sekularisering, dvs. mangel på religiøst engasjement. Den andre er *sterk* religiøs tro, eller religiøse behov som ikke dekkes av Dnk. Den første grunnen medfører trolig ikke medlemskap i noe troslivssynsamfunn, heller ikke i Human-etisk forbund. Den andre kan føre til dåp eller innmelding i andre trossamfunn.

Det er imidlertid godt dokumentert at det blir stadig mindre oppslutning om Den norske kirke, ikke bare i form av synkende dåpstall og medlemsandeler, men også i form av færre konfirmasjoner, vigslar og kirkelige begravelser, som vist i figur 1, og i andre kirkelige aktiviteter som deltakelse i gudstjenester, samt en økende andel som ikke tror på noen form for Gud (Taule 2014).

Vi konkludere derfor at den del av fallet i medlemsandel som ikke kommer av økende innvandring, hovedsakelig skyldes at færre foreldre døver barna sine og at dette følger av økende sekularisering.

Hvordan vil medlemskapsandelene utvikle seg?

En første tilnærming er å beregne medlemstallet dersom medlemskapsandelen framover til 2040 forblir på samme nivå som de siste årene, som vist i figur 13. Dette er imidlertid lite realistisk, da figur 5 m.fl. viser at medlemskapsandelene har sunket jevnt i den perioden vi har tall for, 2005-2018.

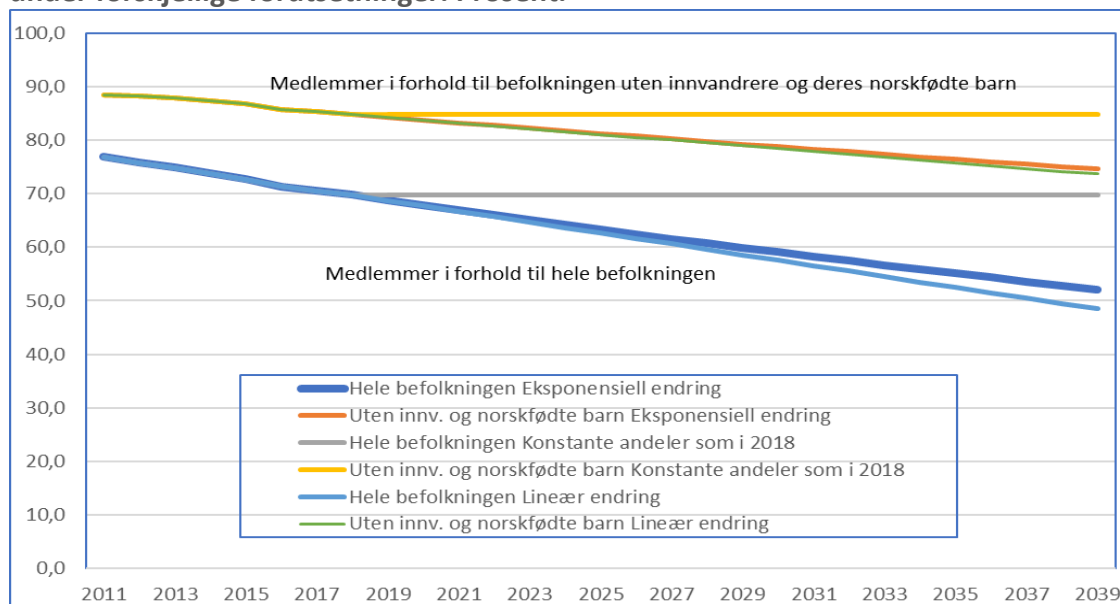
Det finnes ulike metoder for å trendforlenge nedgangen i medlemsandelen. Den enkleste er en lineær utvikling, dvs. at medlemsandelen endres like mye hvert år framover, som f.eks. gjennomsnittet for årene 2011-2018 (1,0 prosentpoeng per år), se figur 13. En lineær forlengelse kan imidlertid ikke fortsette i all evighet, da den før eller siden vil krysse x-aksen, dvs. at medlemsandelen blir null og negativ.

En mer realistisk utvikling, i hvert fall på lang sikt, er en eksponentiell utvikling, dvs. at den prosentvise nedgangen er den samme fra år til år, som fører til at den absolutte årlige nedgangen blir gradvis mindre. Dette er plausibelt, av to grunner: For det første har nettoinnvandringen til Norge vokst ekstra raskt siden 2005, bl.a. pga EU-utvidelsen østover i 2004, men den har allerede avtatt betydelig i noen år, se figur 8. For det andre kan sekulariseringen ha vært ekstra kraftig de siste årene, mens den vil kunne bli noe svakere framover. Vi har derfor valgt en eksponentiell trendframskrivning med samme årlige nedgang som fra 2011 til 2018, 1,4 prosent per år, som vist i den tykke kurven figur 13.

¹⁰ I 2018 ble 51 prosent av fødselskullet døpt. Dette er en god del lavere enn andelen av 0-åringer på slutten av året som var medlemmer av Dnk, 56 prosent. Forskjellen skyldes trolig dels at medlemstallet omfatter tilhørende, udøpte barn av foreldre som er medlemmer Dnk, og dessuten at mange av de som ble født i 2018 først ble døpt året etter, dvs. i 2019. Antall døpte i 2018 inkluderer imidlertid ikke barn fra 2017-kullet som først ble døpt i 2018. For fødselskullet publisert av SSB for et kalenderår, mangler det også noen fødsler som ble meldt for seint til folkeregisteret til at de kom med. I fødselsstatistikken for et kalenderår tar SSB med alle meldinger om fødsler som kommer inn før 1. februar, men ikke de som kommer etter denne datoen. Dette kompenseres mer eller mindre av de fødslene som ble meldt for seint i det foregående året til å komme med i det årets fødselsstatistikk. Et liknende opplegg kunne tenkes for dåp.

Vår konklusjon er at en eksponentiell framskriving av andelene synes å være mest realistisk. Det er derfor denne metoden vi bruker i denne rapporten, med unntak av noen eksempler for å vise effekten av andre forutsetninger.

Figur 13. Andel medlemmer i Den norske kirke. Registrert 2011-2018 og framskrevet 2019-2039 under forskjellige forutsetninger. Prosent.

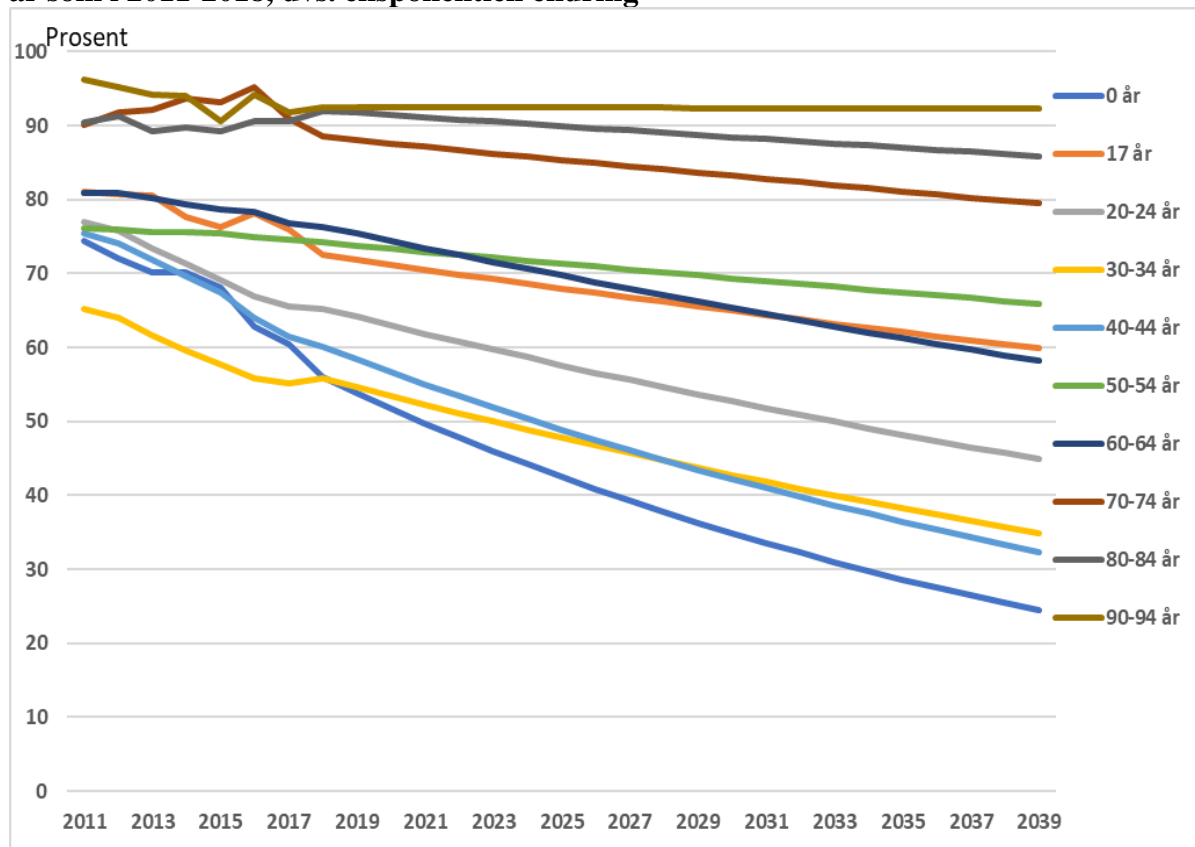

Det kan innvendes at denne metoden ikke tar tilstrekkelig hensyn til den raske nedgangen i dåp de siste årene. Figur 3 viser for eksempel at fra 2011 til 2018 sank medlemsandelen i Den norske kirke fra 77 til 70 prosent, dvs. med 7 prosentpoeng, mens andelen døpte i prosent av fødselstallet sank fra 66 til 51 prosent, dvs. med hele 15 prosentpoeng. Det tar imidlertid 18 år før det bare er de døpte som regnes som medlemmer. Synkende dåpsprosent vil etter hvert slå ut i lavere medlemsandeler, men det vil ta mange år. Til 2039, som denne framskrivningen går til, er det bare 26 år. Vi har antatt at medlemsandelen da er kommet ned i 52 prosent for hele befolkningen. Dette er konsistent med den sterke nedgangen i andelen døpte vi har hatt de siste årene.

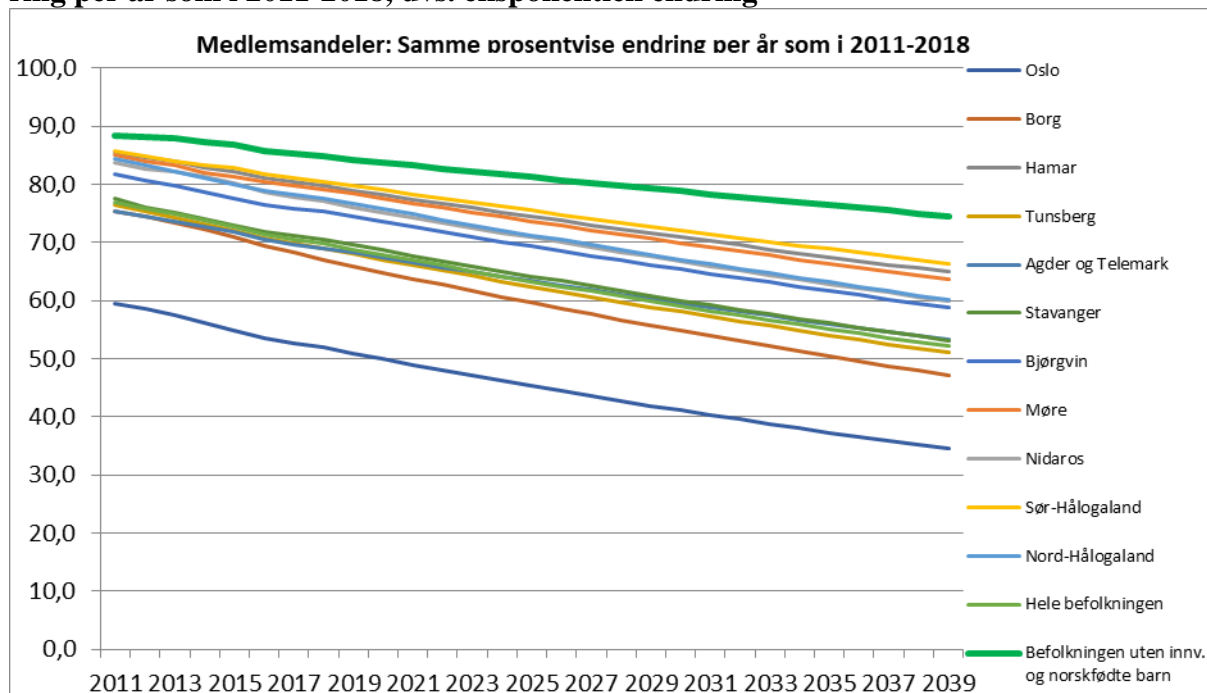
Figur 14 viser hvordan de aldersspesifikke medlemsandelene (for begge kjønn) vil utvikle seg framover med forutsetningen om eksponentiell nedgang. F.eks. vil medlemsandelen for 0-åringer synke fra 56 prosent i 2018 til 24,4 prosent i 2039.¹¹ Dette betyr at det av de som blir født i 2039, vil 24,4 være medlemmer av Dnk på slutten av året (dvs. døpte og tilhørige). Av de som ble født i 2018, vil om lag 30 prosent være medlem av Dnk ved utgangen av 2039, med de forutsetninger vi har gjort.

¹¹ Null-åringer er antall spedbarn ved slutten av det året de ble født. Ingen av dem har rukket å bli ett år ennå, og noen av dem har dessverre dødd i løpet av fødselsåret.

Figur 14. Medlemsalder etter alder framskrevet til 2039 med samme prosentvise endring per år som i 2011-2018, dvs. eksponentiell endring

Figur 15. Medlemsandeler i bispedømmene framskrevet til 2039 med samme prosentvise endring per år som i 2011-2018, dvs. eksponentiell endring

Framskrivning av antall medlemmer i Dnk

Dersom vi ser bort fra innvandrere, er den viktigste faktoren for utviklingen av medlemsantallet hvor mange som blir døpt. Det ville imidlertid blitt svært krevende å ta eksplisitt hensyn til dette i en framskrivningsmodell. Da måtte vi ha introdusert dåp som en egen «begivenhet» i modellen, ved siden av de demografiske begivenhetene fødsler, dødsfall inn- og utflyttinger. Vi måtte også ha tatt hensyn til om en eller begge foreldre er medlem av Dnk for å beregne antall tilhørige. En liten ekstra komplikasjon ville være at dåp foregår i mange aldre, ikke bare i første leveår. «Begivenhetene» inn- og utmeldinger burde også inkluderes i modellen.

Vi har derfor valgt en enklere tilnærming: Vi tar utgangspunkt i SSBs nyeste befolkningsframskrivninger, som ble publisert i juni 2018. De omfatter regionale befolkningsframskrivninger for alle kommuner i Norge for 2018-2040. Dessuten gjøres det en framskrivning for hele landet for 2018-2100 av hele befolkningen, innvandrere og norskfødte barn av innvandrere. Alle framskrivninger gjøres separat for menn og kvinner og for ett-årige aldersgrupper 0-105 år. Alle resultater er tilgjengelige i SSBs statistikkbank, <https://www.ssb.no/statbank/list/folkfram>.

Både den nasjonale og den regionale framskrivningen ble laget med en rekke alternative forutsetninger om fruktbarhet (barn per kvinne), dødelighet (levealder) og nettoinnvandring. Her vil vi hovedsakelig bruke SSBs hovedalternativ (MMMM), som SSB regner som det mest realistiske. Men vi vil også gjøre noen beregninger med SSBs lavalternativ (LLML).¹² De tre grafene i figur 16 viser forutsetningene om de tre variablene. Metode og resultater er presentert på <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkfram> og i en artikkel av Leknes, Løkken, Syse og Tønnessen (2018).

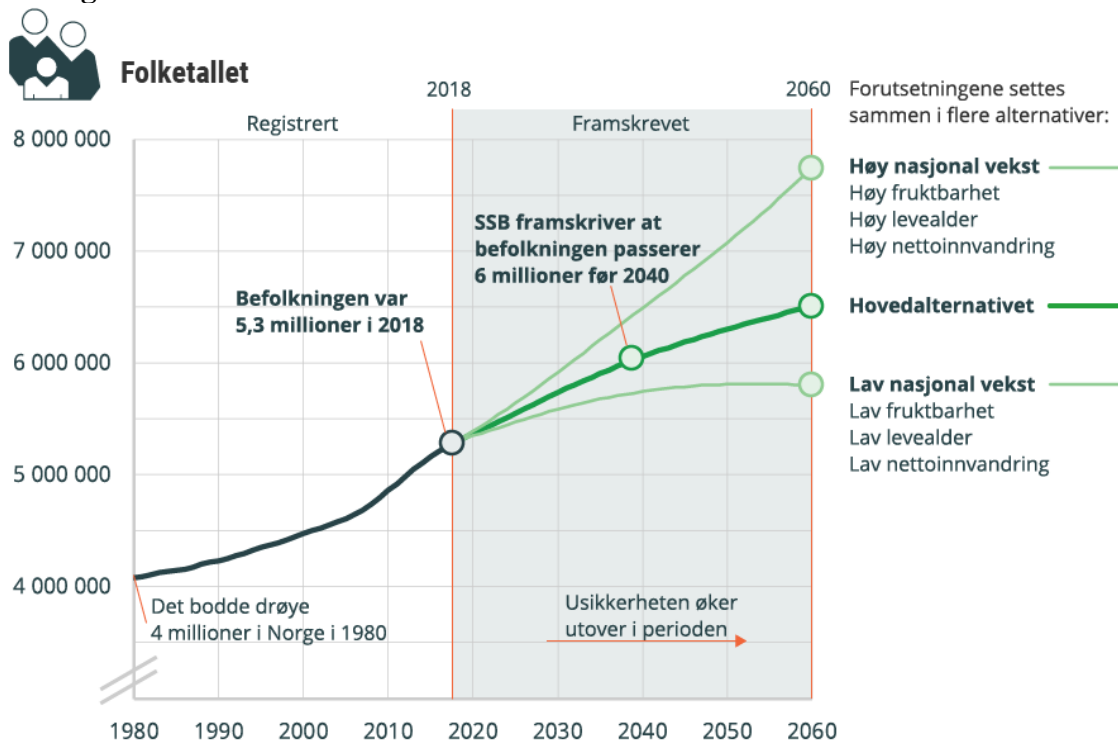
Figur 16. Forutsetninger for SSBs befolkningsframskrivninger 2018-2060

Kilde: www.ssb.no/folkfram

¹² Fruktbarheten fortsatte å falle i 2018, slik at det kan se ut som om lavalternativet kan være mer realistisk, i alle fall for de nærmeste årene (den første L-en i LLML står for lav fruktbarhet).

Figur 17. Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger 2018-2060: Resultater og forutsetninger

Kilde: www.ssb.no/folkfram

Det vi gjør er å anvende tallene for den antatte medlemskapsutviklingen framover på den framskrevne befolkningen. Dette kan gjøres for hver enkelt kommune, bispedømme og for hele landet, både for samlet folkemengde og for befolkningen fordelt på alder og kjønn. Fordi befolkningen etter innvandringsbakgrunn bare framskrives for hele landet under ett og ikke for kommuner, fylker eller bispedømmer, kan vi imidlertid ikke framskrive medlemstallet for disse områdene for «befolkningen ellers», dvs. befolkningen uten innvandrerbefolkningen.

Svakheten ved denne metoden er at den kanskje ikke tar tilstrekkelig hensyn til dynamikken i utviklingen, det vil si dåp, inn- og utmeldinger. Det ville trolig vært bedre, men mye mer komplisert, å følge de enkelte fødselskohortene og se hvordan dåpsandelen forplanter seg oppover med alderen. På den annen side slipper vi å bekymre oss for utviklingen av de demografiske komponentene fødsler, dødsfall inn- og utflyttinger, da disse allerede er begrunnet og tatt hensyn til i befolkningsframskrivningene.

Tabell 1 og Figur 18 viser resultatene av ni framskrivninger av antall medlemmer i Dnk for årene 2019-2039, gjort på forskjellige måter. Vi har laget disse og mange andre framskrivninger for å se hvor følsomme resultatene er for forskjellige forutsetninger om:

- Metode for framskriving av medlemsandelene (konstant, lineær eller eksponentiell)
- Framskrivingsenhet (hele landet, bispedømmer, kjønn, alder)
- Virkning av å ikke regne med innvandrerbefolkningen (befolkningen ellers),
- SSBs alternative befolkningsframskrivninger (hovedalternativet MMMM, lavalternativet LLML).

Resultatene av de forskjellige beregningene forteller oss følgende:

1. Konstant medlemsandel som for hele landet i 2018 gir en kraftig vekst i medlemstallet, fra 3,7 mill. i 2018 til 4,2 mill. i 2039. Dette er imidlertid lite realistisk.
2. Lineært synkende medlemsandel som i hele landet i 2011-2018 gir et kraftig fall i medlemstallet til 2,9 mill. i 2039. Dette er heller ikke svært realistisk.

3. Eksponentielt synkende medlemsandel som i hele landet i 2011-2018 gir også et fall i medlemstallet, til 3,2 mill. i 20139, men et mindre fall enn i beregning nr. 2. Dette bygger på den mest realistiske forutsetningen om utviklingen av medlemsandelen. Beregning nr. 4 – 8 ser på sammensetningseffekter, dvs. om det spiller noen rolle hvilket nivå beregningene gjøres på.
4. Dersom innvandrere og deres norskfødte barn holdes utenfor beregningene, vil medlemstallet synke til 3,4 mill. 2039, som er en mindre nedgang enn for noen annen beregning, bortsett fra den første.
5. Separat beregning for kvinner og menn gjør at medlemstallet synker til 3,1 mill., som er litt mer enn i beregning nr. 3, fordi kvinner har litt høyere medlemsandeler enn menn og det er flere kvinner enn menn i høyere aldre.
6. Bruk av aldersspesifikke medlemsandeler medfører at medlemstallet synker til 3,4 mill., som er en god del mer enn dersom medlemstallet beregnes for hele befolkningen under ett, som i nr. 3. Grunnen til dette er at medlemsandelen er mye høyere blant eldre personer (den øker med alderen over ca 35 år) og befolkningen blir eldre og eldre framover. Det er altså viktig å ta hensyn til befolkningens aldersstruktur ved beregning av medlemstallet framover.
7. Bruk av både alders- og kjønns spesifikke medlemsandeler medfører at medlemstallet synker til 3,3 mill., som er bare litt mindre enn beregning nr. 6 som tar hensyn til alder og ikke kjønn. Dette skyldes igjen befolkningens og medlemmenes alders- og kjønnsfordeling.
8. Separat beregning for hvert bispedømme gir nesten identisk samme tall som beregning nr.4 for hele landet. Dette er litt overraskende, da medlemsandelen stort sett er lavest i de bispedømmene som vokser raskest.
9. Den siste beregningen som presenteres her, er basert på SSBs lavalternativ (LLML), som er det som gir lavest befolkningsvekst framover. Medlemstallet synker da til 3,0 mill. i 20139, bare litt høyere enn beregningen med lineær nedgang i medlemsandelen (nr. 2). SSN anser mellomalternativet MMMM som det mest plausible, men den fortsatte fruktbarhetsnedgangen i 2018, til det laveste fruktbarhetstallet noen gang (1,56), gjør at hovedalternativet kanskje gir litt for høye befolkningstall, og dermed medlemstall, spesielt for de første årene framover.

Av denne følsomhetsanalysen kan vi konkludere at beregninger av medlemstallet i Dnk bør ta hensyn til befolkningens og medlemmenes aldersstruktur, helst også kjønns sammensetningen. Separat beregning for bispedømmene har liten effekt. Den mest realistiske framskrivningen av medlemsandelen synes å være eksponentiell endring, dvs. lik prosentvis nedgang hvert år. Bruk av andre av SSBs befolkningsframskrivninger kan også vurderes.

Tabell 1. Medlemstallet i Den norsk kirke. Registrert 2011-2018 og framskrevet 2019-2039 under ulike forutsetninger

Framskriv- enhet:	Hele bef.	Hele bef.	Hele bef.	Bef. ellers	Kjønn	Alder	Alder og kjønn	Bispe- dømmer	Hele bef.
SSB altern.:	MMMM	MMMM	MMMM	MMMM	MMMM	MMMM	MMMM	MMMM	LLML
Framsk. av medl.and.	Konstante som i 2018	Lineær endring	Eksponen- tiell	Eksponen- tiell	Eksponen- tiell	Eksponen- tiell	Eksponen- tiell	Eksponen- tiell	Eksponen- tiell
Registrert	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2011	3 832 679								
2012	3 825 676								
2013	3 822 089								
2014	3 810 014								
2015	3 789 371								
2016	3 750 705								
2017	3 735 488								
2018	3 717 182	3 717 182	3 717 182	3 717 182	3 717 182	3 717 182	3 717 182	3 717 182	3 717 182
2019		3 717 182	3 690 202	3 693 160	3 702 046	3 665 528	3 725 809	3 678 033	3 694 109
2020		3 744 696	3 659 948	3 666 619	3 686 204	3 639 186	3 704 428	3 656 024	3 667 904
2021		3 769 663	3 629 277	3 640 418	3 670 961	3 613 184	3 683 706	3 634 679	3 642 019
2022		3 794 954	3 598 360	3 614 735	3 656 408	3 587 700	3 663 846	3 614 284	3 616 647
2023		3 820 766	3 566 730	3 589 111	3 642 451	3 562 277	3 644 203	3 594 364	3 591 294
2024		3 846 618	3 534 345	3 563 504	3 628 937	3 536 874	3 624 832	3 574 802	3 566 011
2025		3 872 468	3 501 266	3 537 981	3 615 775	3 511 558	3 605 482	3 555 445	3 540 859
2026		3 898 383	3 467 449	3 512 501	3 602 862	3 486 289	3 586 204	3 536 242	3 515 805
2027		3 924 315	3 432 784	3 486 957	3 590 037	3 460 962	3 566 983	3 517 168	3 490 724
2028		3 950 141	3 397 227	3 461 308	3 577 256	3 435 533	3 548 308	3 498 601	3 465 568
2029		3 975 803	3 360 769	3 435 549	3 564 469	3 410 001	3 529 882	3 480 403	3 440 347
2030		4 001 280	3 323 198	3 409 460	3 551 366	3 384 146	3 511 897	3 462 577	3 414 811
2031		4 026 308	3 284 524	3 383 055	3 537 958	3 357 980	3 494 444	3 445 412	3 388 970
2032		4 050 875	3 244 607	3 356 183	3 524 020	3 331 355	3 477 499	3 428 671	3 362 689
2033		4 074 778	3 203 498	3 328 894	3 509 591	3 304 320	3 461 216	3 412 424	3 335 986
2034		4 098 045	3 161 225	3 301 214	3 494 703	3 276 899	3 445 398	3 396 462	3 308 915
2035		4 120 679	3 117 848	3 273 196	3 479 389	3 249 147	3 430 046	3 380 979	3 281 519
2036		4 142 721	3 073 381	3 244 852	3 463 669	3 221 072	3 415 083	3 365 814	3 253 812
2037		4 164 155	3 027 876	3 216 226	3 447 588	3 192 719	3 400 143	3 350 704	3 225 840
2038		4 185 016	2 981 360	3 187 344	3 431 193	3 164 114	3 384 773	3 335 067	3 197 612
2039		4 205 309	2 933 897	3 158 263	3 414 507	3 135 312	3 369 363	3 319 382	3 169 226

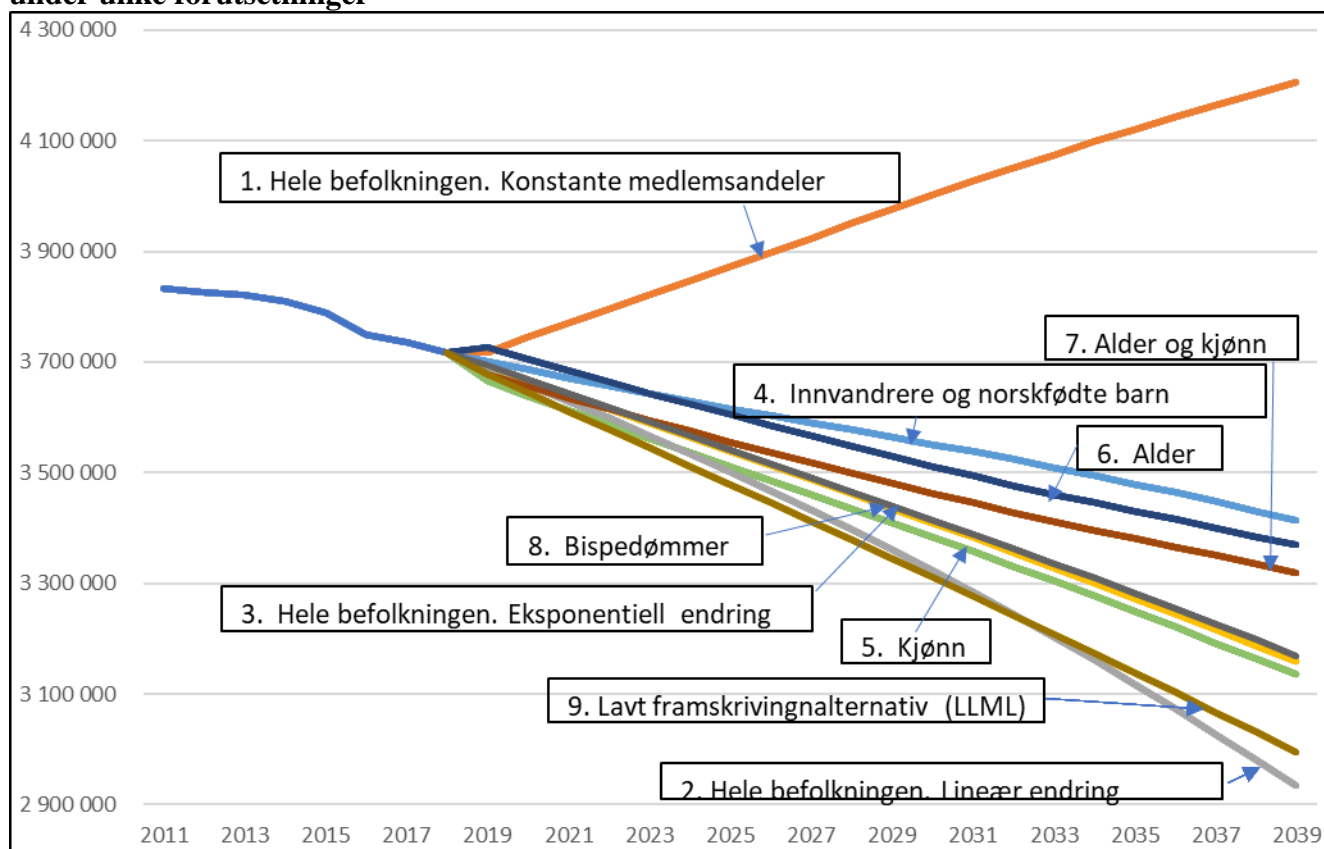
* Framskrivningene er basert på hovedalternativet (MMMM) fra SSBs befolkningsframskrivninger 2012-2040, med unntak av nr. 9, der SSBs lavalternativ (LLML) er brukt.

Figur 19 viser medlemstallet i bispedømmene framskrevet på samme måte som nr. 3 ovenfor, dvs. med eksponentiell ending av medlemsandelene (som i figur 5) og basert på mellomalternativet fra SSB (MMMM). Vi har imidlertid ikke tatt hensyn til alders- og kjønns sammensetningen i befolkningen og medlemsandelene, noe som trolig ville ha ført til en noe mindre nedgang i medlemstallet i bispedømmene, på samme måte som for hele landet (jamfør beregningene 3 og 7, der forskjellen i 2039 er på rundt 200.000).

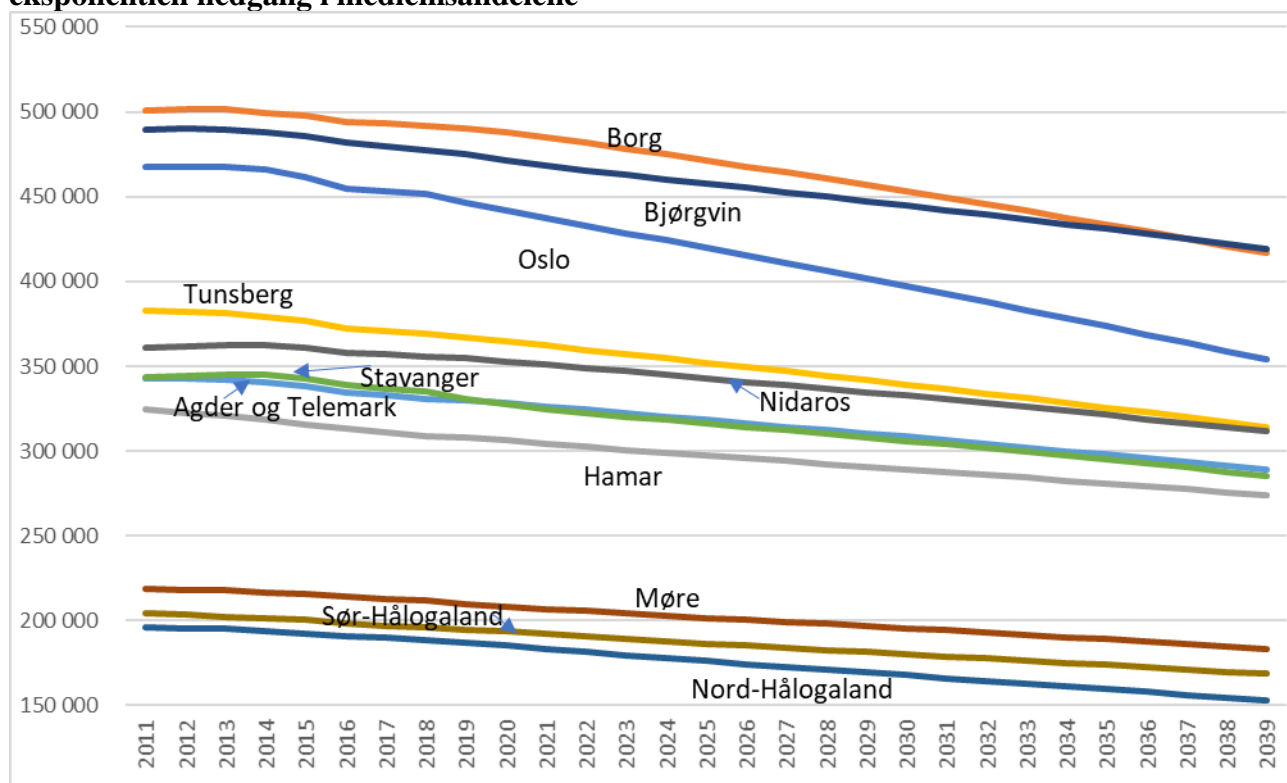
Vi ser at alle bispedømmer vil få færre medlemmer fram til 2039. Medlemstallet vil gå mest ned i Oslo, både absolutt og relativt, med om lag 100.000 færre medlemmer i følge disse beregningene. Borg vil også miste mange medlemmer, ca 75.000. De andre bispedømmene vil miste mellom 27.000 (Sør-Hålogaland) og 59.000 (Bjergvin) medlemmer. På slutten av framskrivingsperioden vil Bjergvin passere Borg og bli det største bispedømmet. De andre bispedømmene vil beholde sine

relative posisjoner når det gjelder medlemstall, med unntak av Stavanger og Agder og Telemark, som vil bytte plass, men fortsatt ha nesten like mange medlemmer.

Figur 18. Medlemstallet i Den norske kirke. Registrert 2011-2018 og framskrevet 2019-2039 under ulike forutsetninger

Figur 19. Medlemstallet i bispedømmene. Registrert 2011-2018 og framskrevet 2019-2039 med eksponentiell nedgang i medlemsandelene

Konklusjoner

Dynamikken bak nedgangen i medlemsandelen i Den norske kirke er for det første sekularisering, som medfører at stadig færre døper barna sine, også de som selv er medlemmer av Dnk. De udøpte barna er selvsagt frie til å døpe seg siden, og noen gjør dette, særlig før konfirmasjonen, men mange forblir udøpt. Den lave dåpsandelen forplanter seg oppover i alderspyramiden, slik at den laveste medlemsandelen i dag er i 30-årsalderen. For det andre blir det stadig større innslag av personer fra andre kulturer i den norske befolkningen. Få innvandrere og deres barn melder seg inn i eller blir døpt i Dnk. Nesten halvparten av nedgangen i medlemsandelen de siste årene skyldes innvandring.

Vi har beregnet en rekke framskrivninger av medlemstallet i Den norske kirke, basert på ulike antakelser om utviklingen framover av folkemengde, innvandring og medlemsandeler. Den mest plausible utviklingen er at medlemstallet vil fortsette å synke svakt og i omtrent same takt som i 2011-2018, dvs. at antall medlemmer vil gå ned fra 3,7 mill. i 2018 til 3,3 mill. 2039.

Det er stor usikkerhet om medlemstallet framover. Analysen av de ulike framskrivningene viser:

- Bruk av konstante medlemsandeler gir en kraftig vekst i medlemstallet framover, men dette er en urealistisk forutsetning. Det ser ikke ut til å være noen tegn på avflating av nedgangen i medlemsandeler.
- Vi har brukt både eksponentiell (lik prosentvis årlig endring) og lineær (lik absolutt årlig endring, dvs. i prosentpoeng) nedgang i framskrivningene. Disse to metodene gir nesten like resultater. Vi har valgt å bruke eksponentiell endring, dvs. en gradvis svakere nedgang i medlemsandelen, da en lineær nedgang på lang sikt ville kunne føre til negative medlemsandeler, selv om dette ikke vil skje i den relative korte tidsperioden vi ser på, 2019-2039.
- Befolkningens fordeling på alder og kjønn gjør at vi får betydelig lavere medlemstall framover ved framskrivning av hele befolkningen under ett enn hvis vi tar hensyn til alderssammensetningen. Grunnen til dette er at medlemsandelen er mye høyere blant eldre personer (den øker med alderen over ca 35 år). Separat framskrivning av kvinner og menn betyr litt, men ikke mye, da kvinner har litt høyere medlemsandeler enn menn.
- Separat framskrivning av medlemstallet i bispedømmene gir omtrent samme medlemstall som en framskrivning av hele landet under ett, på tross av at det er befolkningen i bispedømmene med lavest andeler, dvs. på Østlandet, som vokser raskest. Oslos andel av medlemstallet synker framover, mens de andre bispedømmenes andeler endrer seg lite.
- Bruk av et annet framskrivningsalternativ (LLML) enn hovedalternativet fra SSB (MMMM) betyr noe, men mindre enn forventet. Grunnen til dette er bl.a. at lavalternativet medfører sterkere aldring og regner med lavere innvandring. Vi kunne ha eksperimentert med andre alternativer.
- Innvandring påvirker utviklingen av medlemsandelen betydelig. Nedgangen blir nesten halvert dersom vi ikke regner med innvandrere og deres norskfødte barn.
- Medlemmene i Den norske kirke vil bli stadig eldre, i enda større grad enn for befolkningen som helhet.

Referanser

Leknes, Stefan, Sturla A. Løkken, Astri Syse og Marianne Tønnessen (2018): Befolkningsframskrivningene 2018 Modeller, forutsetninger og resultater. Rapporter 2018/21, SSB.

Taule, Liv (2014): Norge – et sekulært samfunn? *Samfunnsspeilet* 1/2014: 9-16.